

Република Србија
Републички секретаријат за јавне
политике

Број: 021-01-16/2020-03
2. јун 2020. године
Влајковићева 10
Београд

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

БЕОГРАД
Немањина 22-26

Предмет: Мишљење на Предлог закључка којим се усваја Акциони план за примену Стратегије развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2020-2022. године

Поштовани,

У вези са вашим дописом број: 021-01-55/2020-16/5 од 25. маја 2020. године, који је достављен Републичком секретаријату за јавне политике (у даљем тексту: РСЈП) дана 28. маја 2020. године, обавештавамо вас да је РСЈП прегледао достављени материјал.

Указујемо предлагачу да је пропустио да наведе врсту мера у акционом плану. Поред поља „Период спровођења“ потребно је додати поље са називом „Тип мере“ у обрасцу акционог плана. Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика (у даљем тексту: Уредба) у чл. 58 прописује да у акционом плану треба навести врсту сваке мере, а у чл. 53 дефинише врсте мера за постизање циљева јавних политика (регулаторне, подстицајне, информативно-едукативне, институционално управљачко организационе и обезбеђење добара и пружање услуга).

У складу са чл. 38 став 1 Закона о планском систему Републике Србије (у даљем тексту: ЗПСРС) којим се прописује да документ јавних политика на републичком нивоу усваја Влада, осим ако је другачије прописано посебним законом и чл. 10 став 2 ЗПСРС којим се утврђују врсте докумената јавних политика (стратегија, програм, концепт политика и акциони план), указујемо да се документ јавне политике доноси као акт Владе, а не кроз закључак.

У складу са чл. 6 Уредбе која прописује да није потребно спроводити анализу ефеката за акциони план којим се спроводи плански документ који је усвојен у року од 90 дана од дана усвајања тог планског документа, а имајући у виду да је Стратегија развоја вештачке интелигенције усвојена 26. децембра 2019. године, а да је од 15. марта до 6. маја 2020. године било на снази ванредно стање због пандемије корона вируса, РСЈП је мишљења да предлагач није у обавези да спроведе анализу ефеката.

У складу са чл. 5 Уредбе предлагач није дужан да спроведе јавну расправу у случају документа јавне политике за који спровођење анализе ефеката није обавезно. Узимајући у обзир напред наведено образложење, обавештавамо предлагача да није у обавези да спроведе јавну расправу.

Обавештавамо предлагача да смо од Националне алијансе за локални економски развој (НАЛЕД) добили иницијативу да се у акциони план уврсте активности које се односе на олакшавање процедура за успостављање телекомуникационе мреже, с обзиром да је за развој сервиса базираних на вештачкој интелигенцији неопходна добра умреженост, успостављање широкопојасног интернета и квалитетна телекомуникациона инфраструктура. Горе поменути иницијативу достављамо у прилогу.

С поштовањем,

директор

Бојана Тошић

1. UNAPREDITI SISTEM PROCENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU BAZNIH STANICA MOBILNIH TELEKOMUNIKACIJA

OPIS PROBLEMA

Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu (Sl. glasnik RS", br. 135/04 i 36/09) uređuje postupak procene uticaja za projekte koji mogu imati značajne uticaje na životnu sredinu.

Na osnovu navedenog Zakona doneta je Uredba o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja (Lista I) i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu (Lista II).

U skladu sa navedenom uredbom telekomunikacioni sistemi su svrstani u Listu II projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu.

Kriterijum za odlučivanje o potrebi izrade studije o proceni uticaja na životnu sredinu (Lista II) za telekomunikacione sisteme je efektivna izračena snaga viša od 250 W.

Efektivna izračena snaga za bazne stanice za mobilnu telefoniju opisuje snagu iz antena i u većini slučajeva je viša od 250 W, što znači da lokalne samouprave mogu za sve postojeće bazne stanice i uvođenje novih tehnologija na postojećim lokacijama (na primer, kada se pored 2G opreme dodaje se 3G oprema), zahtevati izradu Studije o proceni uticaja na životnu sredinu. To predstavlja dug proces jer je prosek trajanja izrade i odobravanja Studije oko 9 meseci.

Efektivna izračena snaga preko 250W ne znači automatski da će nivoi polja biti veliki, već to zavisi od mnogih drugih parametara opreme, načina instalacije, tipa lokacije i iz tog razloga se izrađuje Stručna ocena kojom se za svaku pojedinačnu lokaciju (baznu stanicu) prikazuju, očekivani nivoi polja u okolini planiranog izvora. Izrada Studije o proceni uticaja za zaštitu životne sredine tako delom duplira aktivnosti analizirane i predstavljene u Stručnoj oceni.

Ovakav postupak bitno usporava i ugrožava uvođenje novih 4G i 5G tehnologija.

Važno je napomenuti da i kada Studije pokažu da je jačina električnog polja bazne stanice ispod dozvoljenih referentnih vrednosti polja, zahtevi operatora vrlo često bivaju odbijeni ili im se uz zahtev zahtevaju i drugi dokazi koji nisu deo spiska u skladu sa Članom 8 Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu.

PREDLOG REŠENJA

Izmeniti Uredbu o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja (Lista I) i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu (Lista II) - telekomunikacione objekte u potpunosti isključiti iz Liste II.

Predlažemo da se usvoji pozitivna praksa iz regiona i telekomunikacioni objekti isključe iz Liste II, a da se predvidi obaveza dostavljanja obaveštenja lokalnim vlastima o nameri puštanja u rad bazne stanice uz adekvatna merenja i kontrolu kroz inspekcijski nadzor.

Paralelno drugim zakonima (između ostalog u Zakonu o nejonizujućem zračenju i Zakonu o javnom zdravlju) preciznije definisati dodatne mere zaštite stanovništva.

Pored ovoga, potrebno je da regulator u oblasti telekomunikacija, telekomunikacioni operatori, ministarstvo nadležno za zdravlje i zaštitu životne sredine sprovedu kampanju podizanja svesti stanovništva o uticaju elektromagnetnog zračenja, posebno 4G i 5G tehnologija na zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Uporedna praksa je pokazala da u razvijenim zemljama Evropske Unije, Nemačkoj, Finskoj, kao i u zemljama u regionu (npr. Hrvatska) telekomunikacioni objekti mobilne telefonije se ne nalaze na Listi I i II, već se pre puštanja bazne stanice u rad lokalnoj samoupravi dostavlja obaveštenje o postavljanju bazne stanice kao izvora zračenja sa relevantnim merenjem. Operatori su obavezni da vrše redovna i vanredna merenja, a lokalna samouprava kontroliše rad izvora putem aktivnog inspekcijskog nadzora.

PROPISI

- *Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 135/04 i 36/09)*
- *Uredba o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 114/08)*

2. USKLADITI PROPISE U OBLASTI ZAŠTITE OD NEJONIZUJUĆIH ZRAČENJA I OMOGUĆITI DALJI RAZVOJ TEHNOLOGIJA I POVEĆANJE KVALITETA USLUGA MOBILNE TELEFONIJE

OPIS PROBLEMA

Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Sl. glasnik RS”, br. 36/2009) i Pravilnik o granicama izlaganja nejonizujućim zračenjima, zajedno sa ostalim podzakonskim aktima uređuju oblast postavljanja i upotrebe izvora nejonizujućeg zračenja u koje spadaju i bazne stanice mobilnih operatora.

Prekomernim pozivanjem na načelo zabrane izlaganja izvoru nejonizujućeg zračenja i načelo srazmernosti iz Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja od strane nadležnih organa, mobilnim operatorima je otežano, a negde i potpuno onemogućeno da postavljaju bazne stanice u većini urbanih sredina u Srbiji. Usled toga nije moguće povećanje kapaciteta mobilnih mreža i pružanja kvalitetne internet usluge građanima, a ukoliko se situacija drastično ne unapredi, razvoj 5G tehnologije u Srbiji neće biti moguć.

Pozivajući se na načelo zabrane i načelo srazmernosti predstavnici lokalne administracije u Republici Srbiji u većini slučajeva zahteve operatora odbijaju bez dokumentovane analize stanja potencijalnog štetnog uticaja u odnosu na koristi koje se postižu postavljanjem i korišćenjem izvora od nejonizujućih zračenja.

Odluke sa negativnim mišljenjem se donose uprkos činjenici da svi operatori vrše redovna i precizna merenja zračenja baznih stanica od strane nezavisnih ovlašćenih laboratorija.

Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja definiše izvor nejonizujućih zračenja od posebnog interesa kao izvor koji može biti opasan po zdravlje ljudi uzimajući u obzir najbolje dostupne naučne podatke. Proizvoljno tumačenje značenja izvora od posebnog interesa, često dovodi do zahteva da se u rezidencijalnim delovima lokalnih samouprava uklone bazne stanice. U lokalnim planskim dokumentima arbitrarno se unose ograničenja u vidu minimalno potrebne udaljenosti mesta postavljanja bazne stanice u odnosu na objekte u blizini, iako za to ne postoji utemeljenje u Zakonu. Ovakva ograničenja, npr. 30m udaljenosti od susedne stambene zgrade, ili čak i potpuna zabrana postavljanja baznih stanica na stambenim objektima, dovode do faktičke nemogućnosti pokrivanja urbanih zona mobilnim signalom.

Zabrana postojanja izvora od posebnog interesa je rezultat pogrešnog tumačenja Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja. Napominjemo da su ograničenja dozvoljenog nivoa elektromagnetnog polja u Srbiji čak dva i po puta stroža u odnosu na zemlje članice Evropske unije, dok su

PREDLOG REŠENJA

Izmeniti Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja tako da se:

1. preciznije definiše **Načelo zabrane i Načelo srazmernosti**

2. **izmeni formulacija izvora od posebnog interesa** tako da se formulacija „opasan po zdravlje ljudi“ stavi u vezu sa marginom bezbednosti koju preporučuje ICNIRP (Međunarodna komisija za zaštitu od nejonizujućih zračenja) i koju je Evropska komisija usvojila Preporukom EU1999/519/EC, a koja predstavlja vrednosti koje su višedecenijskim naučnim studijama i analizama proverene i za koje nije utvrđen štetan uticaj.

3. **definisati konkretne mere i uslove koje operator treba da ispuni** npr. obeležiti ili učiniti nedostupnim prostor oko baznih stanica, vidno ih obeležiti sa uputstvom ponašanja u definisanoj zoni, uvesti obavezu vršenja prvog merenja nakon izgradnje ili rekonstrukcije i obavezu informisanja nadležnog organa u slučaju prekoračenja definisanih vrednosti, kao i obavezu merenja u slučaju prijave i peticija građana.

Izmeniti Pravilnik o izvorima nejonizujućih zračenja od posebnog interesa, vrstama izvora, načinu i periodu njihovog ispitivanja tako da se:

1. eksplicitno istakne da se za potrebe izvora nejonizujućih zračenja od posebnog interesa može izdati dozvola za puštanje u rad istih, odnosno da ovakav status ne zabranjuje postojanje izvora.

2. usaglasi vrednost referentnog graničnog nivoa jačine električnog polja izvora od posebnog interesa sa vrednostima koje proizilaze iz regulatornog okvira Evropske unije.

izmerene vrednosti često i desetostruko niže od maksimalno dozvoljenih. Ovo pokazuju i merenja u realnom vremenu koja vrši RATEL, a koja su svima dostupna na njihovom portalu.

Pored zahteva iz oblasti zaštite životne sredine, operatori, sa druge strane imaju obavezu pokrivanja stanovništva i teritorije Republike Srbije na osnovu Licence za pružanje usluga mobilne telefonije izdatu od strane Regulatorne agencije za elektronske komunikacije i poštanske usluge. Imajući u vidu navedeno, rigidna i primena regulative u oblasti zaštite životne sredine je u direktnoj kontradikciji sa minimalnim kvalitetom usluge koje su operatori dužni da pruže.

Kako ne bi izgubili postojeće lokacije i kako se ne bi dalje degradirala mreža, operatori su prinuđeni da smanje konfiguraciju i snage čime se značajno gubi na kvalitetu usluge mobilne telefonije i onemogućava dalji razvoj savremenih tehnologija.

PROPISI

- Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Sl. glasnik RS”, br. 36/2009)
- Pravilnik o granicama izlaganja nejonizujućim zračenjima („Sl. glasnik RS”, br. 104/2009)
- Pravilnik o izvorima nejonizujućih zračenja od posebnog interesa, vrstama izvora, načinu i periodu njihovog ispitivanja („Sl. glasnik RS”, br. 104/2009)